

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-22>

УДК 331.556.4

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

INTERNATIONAL LABOUR MIGRATION IN THE CONTEXT OF GLOBAL DEVELOPMENT

Осіпова Лариса Василівна

кандидат економічних наук, доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0959-5309>

Хаєцька Ольга Петрівна

кандидат економічних наук, доцент,
Вінницький національний аграрний університет
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0262-1455>

Osipova Larysa

Vinnytsia Institute of Trade and Economics of SUTE

Khaietska Olha

Vinnytsia National Agrarian University

Стаття присвячена аналізу актуальних викликів, що стоять перед міжнародною трудовою міграцією у контексті економічного розвитку країни. Розглянуто основні тенденції міграційних процесів, що відбуваються як в Україні, так і в інших країнах світу. У роботі аналізуються причини трудової міграції, виокремлюються фактори, що впливають на міграційні процеси. Здійснено оцінку динаміки міграційних потоків з України за різними параметрами, зокрем за віком та статтю. Особлива увага приділяється географічній структурі трудових мігрантів з України. Виявлено, що найбільша кількість українських мігрантів перебувають у країнах Європейського Союзу. Досліджено географічну структуру переказів, здійснюваних українськими мігрантами. Заключна частина роботи раціонально обґрунтовує необхідність та доцільність реалізації державної політики у сфері міграції. Проведено аналіз соціально-економічних наслідків трудової міграції для економіки України. Наголошено, що за останні десятиліття міжнародна міграція робочої сили стала невід'ємною складовою глобального розвитку. Встановлено, що зростання технологій, економічна глобалізація та демографічні зміни стимулюють пересування людей між країнами в пошуках кращих можливостей. Зроблено висновки, що стабільність економіки безпосередньо залежить від ефективного державного регулювання процесу трудової міграції, оскільки значна різниця у рівні оплати праці між країнами є основним фактором, що сприяє зростанню трудової еміграції.

Ключові слова: міграція населення, трудова міграція, працевлаштування, міжнародні грошові перекази, економіка, глобалізація.

The article is devoted to the analysis of the current challenges facing international labor migration in the context of the country's economic development, as well as considers the main trends in migration processes taking place both in Ukraine and in other countries of the world. The purpose of the article is to analyze modern trends and consequences of international labor migration based on globalization processes. The following research methods are used in the work: dialectical knowledge of economic processes (to justify the essence of international migration); generalization (to reveal the structure of international labor migration); statistical analysis (to assess trends in international migration flows). The paper analyzes the causes of labor migration, identifies the factors influencing these processes, and assesses the dynamics of migration flows from Ukraine according to various parameters, such as age and gender. Particular attention is paid to the geographical structure of labor migrants from Ukraine, while it is found that the largest number of Ukrainian migrants are in the countries of the European Union. The geographical structure of transfers made by Ukrainian migrants is also studied. The final part of the work rationally substantiates the need and feasibility of implementing the state policy in the field of migration, as well as analyzes the socio-economic consequences of labor migration for the economy of Ukraine. In recent decades, international labor migration has become an integral part of global development. Rising technology, economic globalization,

and demographic change are driving people to move between countries in search of better opportunities. This phenomenon has a significant impact on the economies, societies and cultures of both origin and host countries. It was concluded that the stability of the economy directly depends on the effective state regulation of the process of labor migration. Practical value of the article. The high level of migration requires careful and prudent regulation from the states, aimed at creating stable employment conditions, protecting the rights of workers and ensuring economic stability. Employment is becoming a key aspect for ensuring living standards and economic growth in both source and recipient countries. A careful study of this phenomenon and the development of effective policies can contribute to the reduction of negative consequences and the creation of favorable conditions for all participants of the international labor market. A significant difference in the level of wages between countries is a key factor contributing to the growth of labor emigration.

Keywords: міграція населення, трудова міграція, працевлаштування, міжнародні грошові перекази, економіка, глобалізація.

Постановка проблеми. У зв'язку з швидкими темпами глобалізації та зростаючою потребою у робочій силі, міжнародна міграція працівників набуває дедалі більшої актуальності. Однак цей процес супроводжується численними викликами та проблемами, які варто ретельно проаналізувати. Наявні нестабільність у сфері економіки, політична нестабільність, неоднаковість у рівнях розвитку країн та проблеми взаємосприйняття та інтеграції цих працівників у нове соціокультурне середовище є лише деякими з притаманних цій проблемі аспектів. Тому дослідження міжнародної міграції робочої сили в умовах глобального розвитку є актуальною та важливою темою, яка потребує уваги та більш глибокого вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями різносторонніх аспектів міжнародної трудової міграції цікавляться багато науковців як в Україні, так і в усьому світі, зокрема: Гончарук І. В., Томашук І. В. [1], Заволока Ю. М., Сідненко М. В., Івко А. В. [2], Лагуніна О. [4], Македон В. В. [5], Малиха М. І. [6], Танчин І. З. [10], McAuliffe M., Triandafyllidou A. [13], Baldynyuk V. [14] та інші. Це обґрунтовано тим, що міграційні процеси викликають загальний інтерес у глобальній спільноті. Особливу зацікавленість викликають дослідження вчених, які присвячені проблемам та перспективам міжнародної трудової міграції та міграційній політиці як в Україні, так і в інших країнах. У своїх наукових дослідженнях О. С. Кваша підкреслює, що процеси глобалізації у виробництві та зростання взаємозалежності національних економік, а також розвиток міжнародного ринку праці, що включає перетоки трудових ресурсів через національні кордони, спричиняють трудову міграцію громадян України [3]. Томашук І. В. та Болтовська Л. Л. у своїх дослідженнях наголошують, що основні потоки міграції населення направлені з бідних до багатих країн. Цьому сприя-

ють різні фактори, такі як великі географічні відкриття, війни, захоплення нових територій, кризи та катастрофи, які стимулюють міграцію населення [11].

Проте питання дослідження міжнародної трудової міграції завжди залишаються актуальним та потребують постійних досліджень, особливо в умовах сучасних викликів економіки та збільшенні міграційних потоків з України, в той час, коли країна обрала чіткий напрямок на євроінтеграцію.

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз сучасних тенденцій та наслідків міжнародної міграції робочої сили в умовах глобалізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останнє десятиліття світова економіка переживає суттєві зміни в галузі міжнародної міграції робочої сили через зростання процесів глобалізації. Робоча сила стає все більш мобільною, що призводить до збільшення міжнародного руху праці та його впливу на країни-експортери та країни-імпортери праці. У зв'язку з цим, дослідники та політики активно вивчають та аналізують причини, наслідки і перспективи міжнародної міграції робочої сили. У сучасному світі глобалізація створює сприятливі умови для зростання міжнародної міграції робочої сили через поліпшення зв'язків та зменшення перешкод у переміщенні людей між країнами [2]. Цей процес відображається в масштабних потоках працівників, які шукають нові можливості працевлаштування та підвищення рівня життя. Таке явище ставить перед країнами великі виклики у сферах економіки, соціальної політики та культури. Водночас, міжнародна міграція робочої сили відкриває нові можливості для співпраці та взаємовигідного обміну досвідом та ресурсами між різними країнами.

Міжнародна міграція робочої сили є невід'ємною складовою сучасного світу, особливо в умовах глобального роз-

витку, коли економіки країн стають все більш взаємопов'язаними та інтегрованими. Це явище суттєво впливає на різноманітні аспекти життя, включаючи економіку, суспільство, культуру та політику. Для багатьох країн міграція стає ключовим елементом у забезпеченні робочих місць, розвитку та збереженні конкурентоспроможності.

Міжнародна міграція робочої сили є однією з важливих тем у сучасному світі, особливо в умовах глобального розвитку. Вона виникає з потреби робочої сили на ринках праці різних країн, які не можуть задовольнити свої потреби в праці власними ресурсами [14].

Однією з головних причин міграції робочої сили є нерівномірність економічного розвитку між країнами (рис. 1). Особи з країн, що мають нижчий рівень економічного розвитку, прагнуть знайти кращі умови праці та покращити свій життєвий стандарт у державах з вищим рівнем добробуту. Це спонукає до збільшення числа мігрантів, які переміщуються з економічно слабших країн у пошуках кращих можливостей для заробітку та професійного просування у більш розвинені регіони. З іншого боку, країни-реципієнти праці також використовують міграцію робочої сили для отримання додаткових робочих ресурсів. Це дає їм можливість забезпечити потреби своїх економік у робочій силі, особливо у висококваліфікованих галузях, де може бути дефіцит місцевих кадрів.

Проте, міграція робочої сили також постає перед численними викликами та проблемами. Однією з них є соціальна та культурна інтеграція мігрантів у нові суспільства, що може викликати конфлікти та напруженість. Крім того, існують проблеми, пов'язані з правовими аспектами міграції, такі як нелегальна міграція, експлуатація мігрантів та порушення їх прав [5].

Для розв'язання цих проблем необхідно співробітництво між країнами та розроблення

ефективної міжнародної політики у сфері міграції. Важливо забезпечити захист прав мігрантів, створити умови для їх успішної інтеграції у нові суспільства та забезпечити економічну вигоду як для країн-емігрантів, так і для країн-реципієнтів [12].

Під міжнародною міграцією робочої сили варто розуміти процес переміщення трудових ресурсів з однієї країни в іншу з метою працевлаштування на вигідніших умовах, ніж у країні походження. Міжнародна міграція включає в себе дві основні складові: еміграцію та імміграцію.

Міжнародні мігранти поділяються на п'ять основних категорій, які наведено на рис. 2. Топ-10 найпривабливіших країн Європи для експатів у 2023 році виглядає так: 1 – Іспанія, 2 – Португалія, 3 – Фінляндія, 4 – Люксембург, 5 – Чехія, 6 – Нідерланди, 7 – Швейцарія, 8 – Греція, 9 – Ісландія, 10 – Німеччина. У 1990 році кількість міжнародних мігрантів становила близько 153 мільйони осіб, тоді як у 2020 році ця цифра зросла до 281 млн осіб, що становить близько 3,6% від населення світу. Це більше ніж утричі перевищує прогнозовану чисельність у 1970 році – 84 млн.

Однак, зазначено, що за цей період також відбулося значне збільшення загальної чисельності населення планети, тому відносна частка міжнародних мігрантів, хоча і зросла, але не настільки суттєво, як це може здаватися (табл. 1).

Зростання кількості міжнародних мігрантів в різних регіонах з 1990 по 2020 роки зображено на рис. 3. У 2019 році мігрантів чоловічої статі становило більше за мігрантів жіночої статі на 29 млн, коли чоловіків-мігрантів було 99 млн (58,5%), а жінок – 70 млн (41,4%) [13].

У загальній кількості міжнародних мігрантів чоловіки працездатного віку становлять 128 млн або 52,1%, тоді коли жінок нараховується 117,6 млн або 47,9%. Це означає незначний зсув до рівності, проте у 2013 році

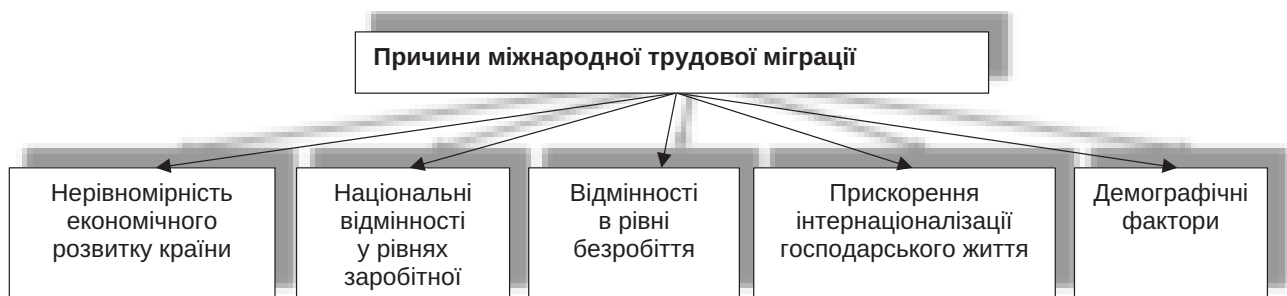

Рис. 1. Причини міжнародної трудової міграції

Джерело: сформовано на основі [1]

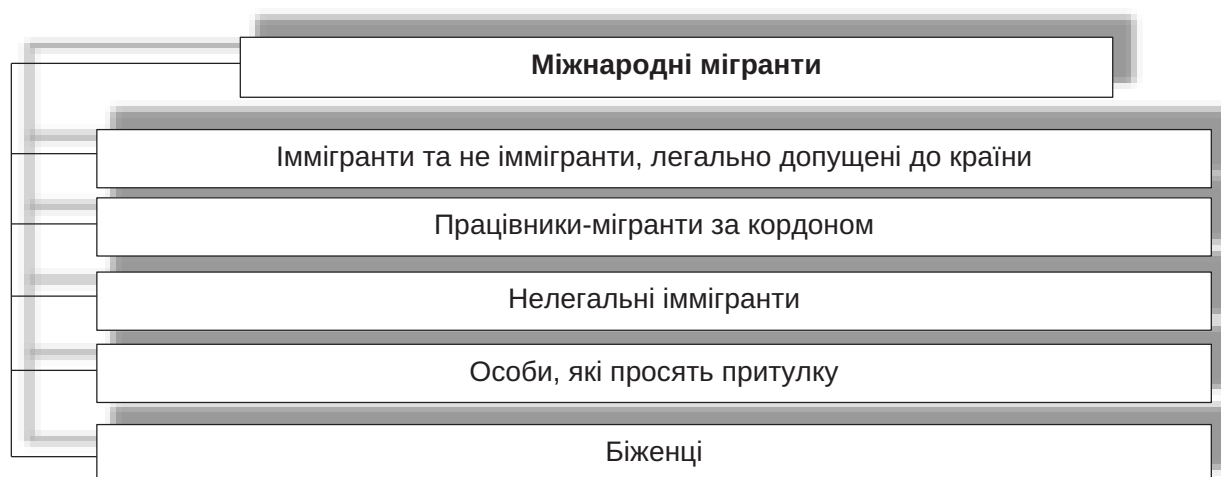

Рис. 2. Класифікація міжнародних мігрантів

Джерело: сформовано на основі [9]

Таблиця 1

Кількість міжнародних мігрантів, 1970–2020 роки

Рік	Кількість міжнародних мігрантів, млн осіб	Мігранти у % від населення світу
1970	84,5	2,3
1975	90,4	2,2
1980	102,0	2,3
1985	113,2	2,3
1990	153,0	2,9
1995	161,3	2,8
2000	173,2	2,8
2005	191,5	2,9
2010	221,0	3,2
2015	248,0	3,4
2020	280,6	3,6

Джерело: сформовано на основі [13]

гендерна нерівність у кількості мігрантів за статтю була ще більшою, частка чоловіків становила 55,7%, а жінок – 44,3% [13]. Більш детальну інформацію про гендерний розподіл та рівень доходу країни призначення представлено у табл. 2.

Основним чинником, що спонукає до збільшення міжнародних міграційних потоків, є прагнення мігрантів до підвищення власного рівня життя та можливостей професійної реалізації за кордоном, особливо для тих, хто має вищу освіту та кваліфікацію [12]. Згідно з даними, представленими на рис. 4, перелік десяти країн, які лідирують за сумами міжнародних фінансових переказів від іммігрантів, очолюють Сполучені Штати Америки з показником у 68,0 млрд дол. США у 2020 році, за ними йдуть Об'єднані Араб-

ські Емірати з 43,24 млрд дол. США, Саудівська Аравія з 34,6 млрд дол. США, Швейцарія з 27,96 млрд дол. США, Німеччина з 22,02 млрд дол. США, Китай з 18,12 млрд дол. США, Франція з 15,04 млрд дол. США, Люксембург з 14,2 млрд дол. США, та Нідерланди з 13,92 млрд дол. США [8].

В сумі, міжнародні грошові перекази з цих десяти країн досягли загальної суми в 273,99 млрд дол. США [5].

На рис. 5 наведено десять найбільших країн світу, які одержували значні міжнародні грошові перекази емігрантів. В десятку країн-одержувачів міжнародних грошових переказів входять Індія (обсяг грошових переказів з-за кордону у 2020 р. склав 83,15 млрд дол.), Китай (59,51 млрд дол.), Мексика (42,88 млрд дол.), Філіппіни (34,91 млрд дол.),

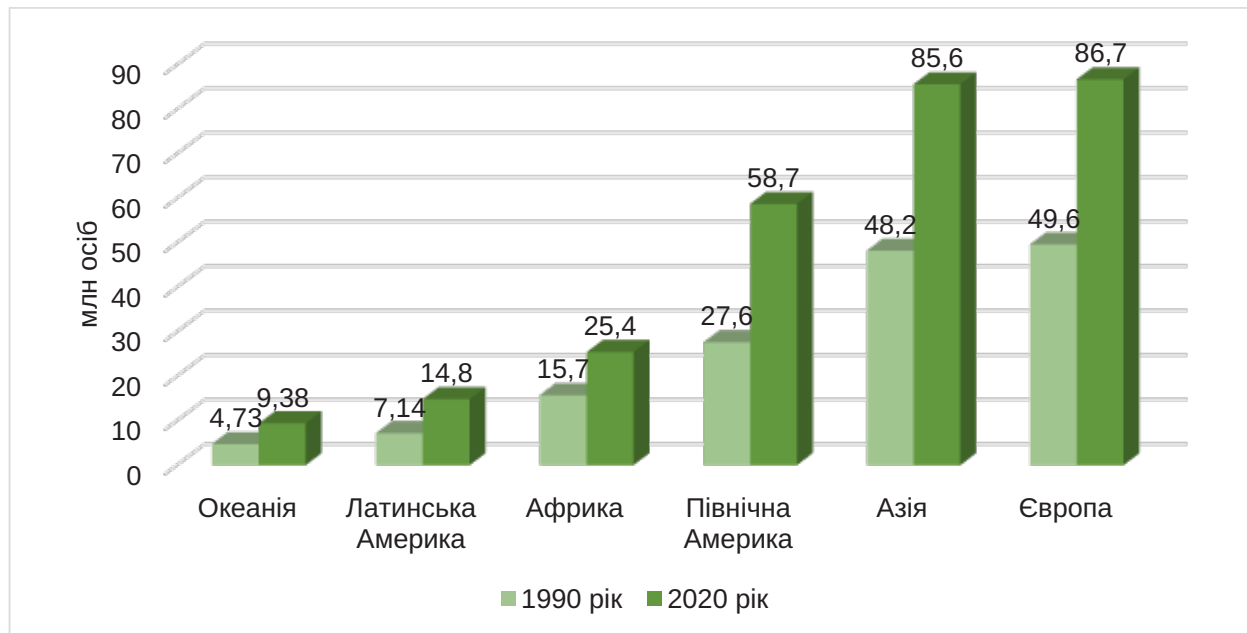

Рис. 3. Динаміка міжнародних мігрантів в різних регіонах світу в 1990 та 2020 роках

Джерело: сформовано на основі [13]

Таблиця 2

Міжнародні трудові мігранти за статтю та рівнем доходу країни призначення у 2019 р.

Показники	Трудові мігранти (млн)			Частка всіх трудових мігрантів (%)		
	чоловіки	жінки	разом	чоловіки	жінки	разом
Низький дохід	3,7	2,4	6,1	2,2	1,4	3,6
Дохід нижче середнього	10,5	5,6	16,1	6,2	3,3	9,5
Дохід вище середнього	19,5	13,5	33	11,5	8	19,5
Високий дохід	65,3	48,5	113,8	38,6	28,7	67,4
Разом	99	70	169	58,5	41,4	100

Джерело: сформовано на основі [13]

Єгипет (29,6 млрд дол.), Пакистан (26,11 млрд дол.), Франція (24,48 млрд дол.), Бангладеш (21,75 млрд дол.), Німеччина (17,9 млрд дол.), Нігерія (17,21 млрд дол.) [8].

Загальний обсяг міжнародних грошових переказів в ці десять країн склав 357,5 млрд дол. Видно, що десять найбільших країн-одержувачів міжнародних грошових переказів включають в себе різноманітні економічні контексти та географічні регіони. Індія, Китай та Мексика виявляються лідерами за обсягом отриманих грошових переказів, що свідчить про значний внесок мігрантів у глобальну економіку. Ці дані відображають не лише економічну потужність країн-одержувачів, але й важливість міжнародної міграції робочої сили як засобу підтримки домашніх економік та розвитку країн-походження. Загальний обсяг міжнародних грошових

переказів у цих десяти країнах, який склав 357,5 млрд доларів, свідчить про великий вплив міжнародної міграції на світову економіку та соціальний розвиток [5].

У 2022 році після розгортання повномасштабного вторгнення росії в Україну спостерігається друга найбільша хвиля примусової міграції з України, яка призвела до значних змін як у масштабах, так і у структурі міграції, а також вплинула на кадровий потенціал вітчизняного бізнесу.

Ринок праці в Україні переживав значні трансформації протягом багатьох років, зокрема, у зв'язку зі зміною кількості робочого населення під впливом різних факторів. Якщо раніше основними причинами еміграції українців були переважно економічні фактори, то в цей рік головними мотивами є воєнно-політичні події. Згідно з даними ООН, зазна-

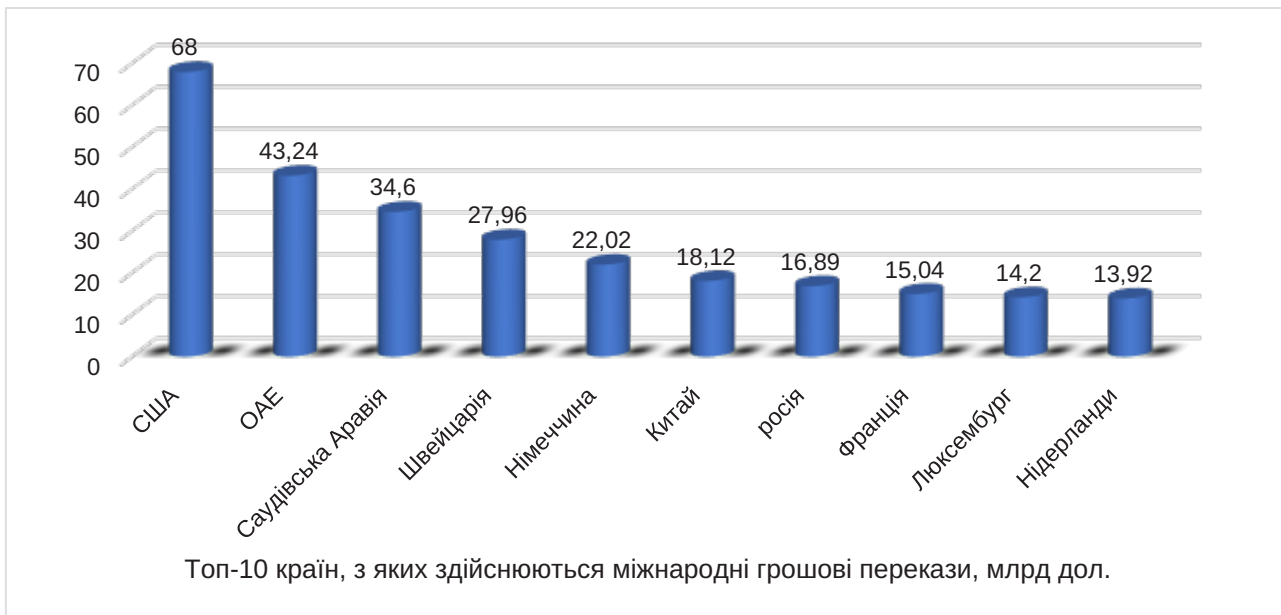

Рис. 4. Топ-10 країн, з яких здійснюються міжнародні грошові перекази, 2020 р., млрд дол. США

Джерело: сформовано на основі [8]

Рис. 5. Топ-10 країн, які одержували міжнародні грошові перекази, 2020 р., млрд дол. США

Джерело: сформовано на основі [8]

чена динаміка міграції з України показує, що протягом всього періоду існування України як незалежної держави обсяги міжнародної міграції були значними, коливаючись на рівні 5,5–5,9 млн осіб, але лише у 2022 році кількість мігрантів з країни досягла 9,5 млн осіб (рис. 6) [7].

Умови глобального розвитку надають міжнародній міграції робочої сили все більшого

значення. Цей процес відображає складні економічні та соціокультурні взаємозв'язки між країнами. Високий рівень міграції вимагає від держав уважного та прудентного регулювання, спрямованого на створення стабільних умов працевлаштування, захист прав працівників та забезпечення економічної стійкості. Працевлаштування стає ключовим аспектом для забезпечення життєвого рівня та економіч-

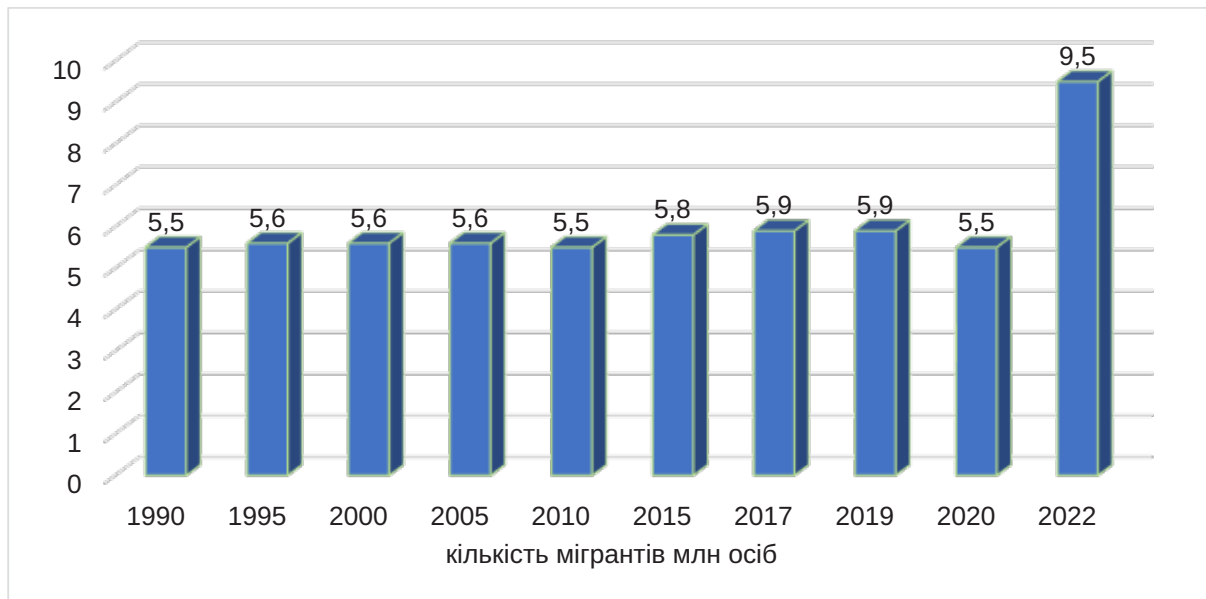

Рис. 6. Динаміка міграції з України, 1990–2022 рр., млн осіб

Джерело: сформовано на основі [7]

ного зростання як у країнах-походження, так і в країнах-отримувачах. Ретельне вивчення цього явища та розробка ефективних політик можуть сприяти зниженню негативних наслідків та створенню сприятливих умов для всіх учасників міжнародного ринку праці.

Висновки. Міжнародна міграція праці набуває все більшого значення в сучасних умовах і є важливою складовою економічного розвитку України. Недбале ставлення до цього явища може призвести до серйозних економічних наслідків для країни. Тому важливо, щоб кожна держава звертала увагу на умови працевлаштування. Першочерговими завданнями у цьому напрямку є створення нових робочих місць, підвищення заробітної плати відповідно до кваліфікації працівників для своїх громадян, а також встановлення фільтру для іммігрантів, які прибувають в Україну.

Стабільність економіки безпосередньо залежить від ефективного державного регу-

лювання процесу трудової міграції. Значна різниця у рівні оплати праці між країнами є ключовим фактором, що сприяє зростанню трудової еміграції. В Україні зменшення інтелектуального потенціалу та наукових досліджень ускладнює інноваційно-інвестиційну модель розвитку економіки, необхідну для вирішення кризових явищ та відновлення національної економіки, що важливо для євроінтеграційного курсу.

Світова економічна криза призвела до збільшення міжнародної міграції, яка в майбутньому продовжить зростати, особливо у зв'язку з глобалізацією, яка є суттєвим фактором сучасної міграції. У той же час, міграція стає передумовою глобальних зрушень у розвитку окремих країн і регіонів. Міграційні процеси сприяють економічному розвитку країн ЄС і створюють нові робочі місця, що відображається на подальших інтеграційних процесах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гончарук І. В., Томашук І. В. Ринок праці в Україні в умовах воєнного стану та напрями його розвитку в післявоєнний період. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2023. № 2 (64). С. 7–29. DOI: 10.37128/2411-4413-2023-2-1
2. Заволока Ю. М., Сідненко М. В., Івко А. В. Міграційні процеси у контексті глобалізації світової економіки. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/78.pdf (дата звернення: 22.02.2024).
3. Кваша О. С. Зовнішні міграційні процеси трудових ресурсів: фактори, стан та наслідки для України. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 535–540.

4. Лагуніна О. Особливості міжнародної міграції в Україні та світі. *Економічна думка*. 2016. № 4. С. 7–11.
5. Македон В. В. Оцінка процесів та макроекономічних наслідків міжнародної трудової міграції в умовах глобальної економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-6>
6. Малиха М. І. Теоретичне осмислення сутності поняття «міграція» в політичній науці. *Науковий журнал «Політикус»*. 2016. № 2. С. 16–19.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.03.2024).
8. Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції. URL: <http://iom.org> (дата звернення: 28.02.2024).
9. Сутність міжнародної міграції. URL: <https://textbooks.studio/economics-uchebnik/suschnost-mejdunarodnoymigratsii.html> (дата звернення: 01.03.2024).
10. Танчин І. З. Соціологія: Навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ, 2008. 351 с.
11. Томашук І. В., Болтовська Л. Л. Міграційні процеси у контексті глобалізації світової економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-50>
12. Хаєцька О. П. Проблеми та перспективи глобалізації, глобальні проблеми людства. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 316–322. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1430/1376>
13. McAuliffe M., Triandafyllidou A. World Migration Report 2022. International Organization for Migration (IOM), Geneva. 2021. URL: <file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8F/Downloads/WMR-2022.pdf> (дата звернення: 25.02.2024).
14. Tomashuk I., Baldynyuk V. International migration of human resources in the conditions of geoeconomic transformations. *Three Seas Economic Journal*. 2022. Vol. 3. № 1. P. 203–216.

REFERENCES:

1. Honcharuk, I. V., & Tomashuk, I. V. (2023) Rynok pratsi v Ukrayini v umovakh voyennogo stanu ta napryamy yoho rozvytku v pislivoiennyy period [Labor market in Ukraine under conditions of martial law and directions of its development in the post-war period]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economics, finance, management: current issues of science and practice*, 2 (64), 7–29. (in Ukrainian)
2. Zvoloka, Yu. M., Sidnenko, M. V., & Ivko, A. V. (2020). Migratsiini protsesy u konteksti hlobalizatsii svitovoi ekonomiky [Migration processes in the context of globalization of the world economy]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/78.pdf (in Ukrainian)
3. Kvasha, O. S. (2017) Zovnishni migratsiyni protsesy trudovykh resursiv: faktory, stan ta naslidky dlya Ukrayiny [External Migration Processes of Labor Resources: Factors, State, and Consequences for Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, 10, 535–540. (in Ukrainian)
4. Lagunina, O. (2016) Osoblyvosti mizhnarodnoyi migratsiyi v Ukrayini ta sviti [Features of International Migration in Ukraine and the World]. *Ekonomichna dumka – Economic Thought*, 4, 7–11. (in Ukrainian)
5. Makedon, V. V. (2022) Otsinka protsesiv ta makroekonomichnykh naslidkiv mizhnarodnoyi trudovoyi migratsiyi v umovakh globalnoyi ekonomiky [Assessment of Processes and Macroeconomic Consequences of International Labor Migration in the Global Economy Context]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-6> (in Ukrainian).
6. Maliha, M. I. (2016) Teoretychne osmyslennya sutnosti ponyattya "migratsiya" v politychniy nauki [Theoretical Understanding of the Essence of the Concept of 'Migration' in Political Science]. *Naukoviy zhurnal «Politikus» – Scientific Journal «Politicus»*, 2, 16–19. (in Ukrainian)
7. Ofitsiyniy sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian)
8. Ofitsiynyy sayt Mizhnarodnoyi orhanizatsiyi z migratsiyi [Official website of the International Organization for Migration]. Available at: <http://iom.org> (in Ukrainian)
9. Sutnist' mizhnarodnoyi migratsiyi [The essence of international migration]. Retrieved from: <https://textbooks.studio/economics-uchebnik/suschnost-mejdunarodnoymigratsii.html>. (in Ukrainian)
10. Tanchyn, I. (2008) Sociology: A Teaching Aid. 3rd ed., revised and enlarged. Kyiv. 351 p. (in Ukrainian)
11. Tomashuk, I. V., & Boltovska, L. L. (2022). Migratsiyni protsesy u konteksti hlobalizatsiyi svitovoyi ekonomiky [Migration Processes in the Context of Globalization of the World Economy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-50> (in Ukrainian)
12. Khayetska, O. P. (2024) Problemy ta perspektyvy hlobalizatsii, hlobalni problemy liudstva [Problems and Prospects of Globalization, Global Problems of Humanity]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Space*, 189, 316–322. Available at: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1430/1376> (in Ukrainian)

13. McAuliffe, M., & Triandafyllidou, A. World Migration Report 2022. International Organization for Migration (IOM), Geneva. 2021. Available at: <file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8F/Downloads/WMR-2022.pdf>

14. Tomashuk, I., & Baldynyuk, V. (2022) International migration of human resources in the conditions of geo-economic transformations. *Three Seas Economic Journal*, 3, 1, 203–216. (in English).